

Posion kunnan hankintaohje

Hyväksytty/käsitelty	pvm/§
Kunnanhallitus	14.8.2023
Ohje tulee voimaan	15.8.2023

Sisällys

Ohjeen soveltaminen	3
Viranhaltijoiden hankintarajat.....	3
Pienhankinnat – kansallisen kynnsarvon alittavat hankinnat	4
Kynnsarvot.....	4
Pienhankintojen muistilista.....	4
1. Yleistä kansalliset kynnsarvot alittavista hankinnoista eli pienhankinnoista	6
2. Kansalliset kynnsarvot.....	6
2.1 Pienhankintoja ovat kansallisten kynnsarvojen alle jäävät hankinnat	6
3. Pienhankintoja koskevat periaatteet ja suunnittelu	7
3.1 Pienhankintojen tavoitteet ja periaatteet	7
3.2 Suunnitelmallisuus ja tarkoituksenmukainen kokonaisuus	8
3.3 Puitesopimusten hyödyntäminen	8
4. Pienhankinnan tarjouskilpailu	8
5. Pienhankintojen suora hankintaperusteet	10
6. Tarjousten käsittely	10
7. Hankinnan hyväksyminen	11
8. Pienhankinnan tilaus ja sopimus	12
9. Hankinta-asiakirjojen julkisuus.....	13
10. Pienhankinnan valvonta	13
Kansalliset hankinnat.....	14
Kansallisten hankintojen muistilista	14
Yleistä kansalliset kynnsarvot ylittävistä hankinnoista	15
Kansalliset ja EU-kynnsarvot	16
Kansallisia hankintoja koskevat periaatteet ja suunnittelu	17
Hankintoja koskevat tavoitteet ja periaatteet	17
Suunnitelmallisuus ja tarkoituksenmukainen kokonaisuus	18
Puitesopimusten hyödyntäminen.....	18
Kansallisten hankintojen tarjouskilpailu	18
Hankintamenettelyn valinta ja määrittely	18
Kansallisen hankinnan tarjouspyyntö.....	20
Hankintailmoitus	21
Suora hankinta ja sen perusteet	22
Kansallisten hankintojen suora hankintaperusteet:	22
Tarjousten käsittely	24
Tarjousten vastaanotto ja avaaminen	24
Tarjoajan ja tarjousten poissulkeminen.....	25
Tarjousten vertailu.....	25
Hankinta-asiakirjojen taltiointi.....	25
Hankintapäätös ja muutoksenhaku	26
Sopimus	28
Hankinta-asiakirjojen julkisuus.....	29
Hankintojen seuranta ja valvonta.....	29

Ohjeen soveltaminen

Hankintalakia (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/206) sovelletaan vain EU-kynnysarvot ja kansalliset kynnysarvot ylittäviin hankintoihin. Kynnysarvojen alle jääviin niin sanottuihin pienhankintoihin ei sovelleta hankintalakia.

Lainsäädännöllisesti EU-kynnysarvot ja kansalliset kynnysarvot eroavat siten, että kansalliset kynnysarvot perustuvat kansalliseen lainsäädäntöön, kun taas EU-kynnysarvot perustuvat GPA-sopimukseen sekä komission antamaan asetukseen. EU-kynnysarvoja tarkistetaan kahden vuoden välein, kun taas kansallisia kynnysarvoja voidaan muuttaa ainoastaan kansallisen lainsäädännön muutoksin.

Tässä ohjeessa määritellään Posion kunnan viranhaltijoiden euromääräiset hankintarajat. Ohjeessa on erilliset ohjeet pienhankintojen ja kansallisen kynnysarvon alittavien hankintojen tekemiseen.

Viranhaltijoiden hankintarajat

Hyväksytyt talousarvion rajoissa:

- Kunnanjohtaja – 60 000 euroa
- Palvelualueen johtajat – 35 000 euroa
- Johtava rehtori – 25 000 euroa
- Palveluyksiköiden päälliköt - 15 000 euroa
- Projektipäällikkö/ -vastaava – 5 000 euroa

Energiatehokkuuden huomioiminen hankinnoissa

Hankinnassa voidaan asettaa hinta-laatusuhteelle vertailuperusteita esimerkiksi ympäristönäkökohtiin, käyttökustannuksiin ja kustannustehokkuuteen liittyen. Kun hankinta tehdään tuotteen tai palvelun elinkaarikustannusten avulla, tulee energiatehokkuus huomioitua. Hankintojen vertailukriteerit tulee olla syrjimättömiä, riittävän yksityiskohtaisia sekä objektiivisesti mitattavissa ja niiden on liityttävä hankinnan kohteeseen. Käytettävät vertailukriteerit esitetään tarjouspyynnössä.

Tarjouspyynnössä voidaan asettaa vähimmäisvaatimuksia tuotteen ja palvelun energiatehokkuudesta. Tuotteeseen ja palveluun liittyvät energiatehokkuuden vähimmäisvaatimukset esitetään tarjouspyynnössä. Jos tarjouspyynnössä asetetaan vähimmäisvaatimuksia energiatehokkuudelle, ei samaa asiaa voi esittää vertailuperusteena samassa tarjouspyynnössä.

Hankintayksikkö arvioi energiatehokkuuteen liittyvien vertailuperusteiden, esimerkiksi elinkaarikustannusten, käyttöä hankintakohtaisesti. Tarvittaessa järjestetään markkinavuoropuhelu, jotta voidaan varmistua siitä, miten tarjoajat määrittelevät tuotteen tai palvelun energiatehokkuuden ja millaisia tuotteita tai palveluita markkinoilla on.

Ohjeita energiatehokkuuden huomioimiseen julkisissa hankinnoissa löytyy Työ- ja elinkeinoministeriön [Energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa -oppaasta](#) sekä [Motivan Kestävät hankinnat -verkkosivuilta](#).

Pienhankinnat – kansallisen kynnyksarvon alittavat hankinnat

Kynnyksarvot

Tämä ohje koskee seuraavia kansalliset kynnyksarvot alittavia hankintoja:

Kansalliset kynnyksarvot (ilman arvonlisäveroa) 1.1.2022 alkaen Hankintalain 25 §.

Hankinnan laji	Euroa
Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut	60 000
Rakennusurakat	150 000
Sosiaali- ja terveystalvet (Hankintalain liite E kohdat 1-4)	400 000
Muut erityiset palvelut (Hankintalain liite E kohdat 5-15)	300 000
Käyttöoikeussopimukset	500 000

Pienhankintojen muistilista

- Pienhankintoja koskevat periaatteet:** Tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu, avoimuus ja suhteellisuus sekä hyvän hallinnon periaatteet.
- Suunnitelmallisuus ja tarkoituksenmukainen kokonaisuus:** Hankintayksiköllä on tavarain tai palvelun tarve, hankintaan on tarvittavat määrärahat ja hankinnat toteutetaan tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina.
- Puitesopimusten hyödyntäminen:** Pienhankinnat kannattaa ensisijaisesti toteuttaa käyttämällä jo olemassa olevia puitesopimuksia. Toimittajavalinta ja tilaustietojen selvittäminen tehdään ennen pienhankinnan tilauksen tekemistä puitesopimuksen.
- Pienhankinnan tarjouskilpailu:** Pienhankinnan tarjouskilpailussa selvitetään tilausta varten tarvittavat tiedot joko pyytämällä tarjouksia muutamalta tarjoajalta, julkaisemalla hankinnasta hankintailmoitus tai kilpailuttamalla hankinta sähköisessä järjestelmässä. Tarjouksista ilmoitetaan valittavaksi hinta-laatusuhteeltaan paras, myös hinnaltaan halvin tarjous voidaan valita.
- Pienhankintojen suorahankintaperusteet:** Hankinta voidaan toteuttaa suorahankintana käyttäen Posion kunnan määrittelemiä pienhankintojen suorahankintaperusteita kunnan hankintayksikön hankintaohjeiden mukaisesti.

6. **Tarjousten käsittely:** Tarjoukset käsitellään noudattaen tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun periaatteita ja tarjouspyynnön ehtoja. Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajia toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja. Lisäselvityksellä ei voi muuttaa tarjouksen hintaa.
7. **Hankinnan hyväksyminen:** Hyväksyjä hyväksyy pienhankinnan joko tietojärjestelmässä, allekirjoittamalla tilauksen tai sähköpostilla. Jos kilpailutetusta pienhankinnasta on tehty hankintapäätös, se on annettava tiedoksi kaikille tarjouksen jättäneille. Tällöin hankintapäätökseen liitetään oikaisuohje. Hankinta-oikaisu voidaan tehdä, vaikka sopimus olisi tehty.
8. **Pienhankinnan tilaus tai sopimus:** Pienhankinnan tilaukseen tai sopimukseen kirjataan kaikki hankinnan edellyttämät tiedot. Tilaukseen tai sopimukseen suositellaan liitettäväksi yleiset sopimusehdot. Esimerkkejä yleisistä sopimusehdoista
 - JYSE 2014, tavarat ja palvelut
 - JIT 2015, ICT-hankinnat
 - YSE 1998, rakennusurakkasopimukset
 - KSE 2013, konsulttisopimukset
 - KE 2008, kone- ja kuljetuspalvelut
9. **Hankintojen julkisuus:** Tarjouspyyntö ja hankintapäätös tulevat julkisiksi jo asiakirjan allekirjoittamisen jälkeen. Tarjoukset ja muut hankintaa koskevat asiakirjat tulevat pääsääntöisesti julkisiksi, kun hankintaa koskeva sopimus tai tilaus on tehty lukuun ottamatta tarjoajan liike- ja ammattisalaisuuksia koskevia tietoja. Kokonaishintaa koskeva tieto on kuitenkin annettava.
10. **Pienhankinnan valvonta:** Hankintayksikön on ilmoitettava toimittajalle toimituksessa ja laskutuksessa havaituista puutteista ja virheistä sekä valvottava, että puutteet ja virheet korjataan asianmukaisesti. Valvontaviranomaisen (Kilpailu- ja kuluttajavirasto) toimivalta ei koske hankintalain ulkopuolella olevia pienhankintoja.

1. Yleistä kansalliset kynnyksarvot alittavista hankinnoista eli pienhankinnoista

Kansalliset kynnyksarvot alittavat hankinnat eli pienhankinnat ovat pääsääntöisesti hankintalain menettelysäännösten ulkopuolella. Tästä on kaksi poikkeusta:

- Jos pienhankinnan tarjouskilpailussa on tehty hankintapäätös, on siihen liitettävä valitusosoitus
- Hankintaoikaisu koskee pienhankintoja.

2. Kansalliset kynnyksarvot

2.1 Pienhankintoja ovat kansallisten kynnyksarvojen alle jäävät hankinnat

Kynnyksarvon laskeminen:

Hankintayksikön on jokaisessa hankinnassa laskettava niin sanottu hankinnan ennakoitu arvo. Tämä tarkoittaa hankintayksikön arviota siitä, kuinka arvokkaaksi hankinta muodostuu sopimuskauden aikana.

Hankinnan ennakoitun arvon laskemiseen käytetään suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Kokonaiskorvaukseen tulee huomioida kilpailutukseen sisältyvät optio- ja pidennysehdot, hankinnan mahdolliset vaihtoehtoiset toteuttamistavat sekä ehdokkaille tai tarjoajille maksettavat palkkiot tai maksut. Toisin sanoen hankintayksikkö joutuu jo ennakoita arvioimaan, paljonko hankinnan kohteeseen sisältyviä tuotteita ja/tai palveluja tullaan tilaamaan, ja laskemaan arvioimansa määrät ja hinnat yhteen. Hankintayksikön arvio hankinnan kokonaisarvosta tulee perustua siihen hetkeen, jolloin hankintailmoitus lähetetään.

Hankintayksikön tulee aina huomioida hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa seuraavat asiat:

- Jos hankinta toteutetaan samanaikaisesti erillisissä osissa, kaikkien osien ennakoitu arvo otetaan huomioon kokonaisarvoa laskettaessa.
- Jos hankinnan osien yhteenlaskettu arvo on vähintään kansallisen kynnyksarvon tai EU-kynnyksarvon suuruinen, jokaisessa osassa noudatetaan ylittyneen kynnyksarvon mukaisia säännöksiä.
- Hankintayksikkö ei saa pilkkoa hankintaa hankintalain kiertämiseksi. "Kielletyllä" pilkkomisella tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että hankintayksikkö arvioi tahallisesti hankinnan arvon todellista alemmaksi, jotta välttyisi kilpailuttamisvelvollisuudelta.
- Hankinnan ennakoitu arvo vaikuttaa siihen, että suoritetaanko kilpailutus hankintalain mukaisesti kansallisen kynnyksarvon ylittävänä kilpailutuksena tai EU-kynnyksarvon ylittävänä kilpailutuksena vaiko hankintalain ulkopuolisena pienhankintana.

3. Pienhankintoja koskevat periaatteet ja suunnittelu

3.1 Pienhankintojen tavoitteet ja periaatteet

Pienhankinnoissa tavoitteena on taloudelliset hankinnat, laadukkaan tuotteen ja palvelun saaminen sekä tehokkaat ja sujuvat hankintamenettelyt. Pienhankintoja tehtäessä tulee pyrkiä ottamaan huomioon EU:n perustamissopimuksen mukaiset yleiset periaatteet eli tarjoajien tasapuolisuuden, syrjimättömyyden, avoimuuden ja suhteellisuuden sekä hyvän hallinnon periaatteet.

Hankintojen jaottelu	Kansalliset kynnyksarvot ilman arvonlisäveroa 1.1.2022 alkaen
Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut	alle 60 000 euroa
Rakennusurakat	alle 150 000 euroa
Muut erityiset palvelut (Hankintalain liite E kohdat 5-15)	alle 300 000 euroa
Sosiaali- ja terveyspalvelut (Hankintalain liite E kohdat 1-4)	alle 400 000 euroa
Käyttöoikeussopimukset	alle 500 000 euroa

Esimerkkejä periaatteiden sisällöistä:

Avoimuus	<p>Avoimuus tarkoittaa pienhankinnoissa, että hankintaprosessi on toteutettu annettujen ohjeiden mukaisesti hankinnan arvo ja luonne huomioiden. Avoimuusperiaate edellyttää, että pienimpiä hankintoja lukuun ottamatta hankinnasta ilmoitetaan siten että tarjoajat saavat siitä tietää, tarjouskilpailun ratkaisemisesta tiedotetaan tarjouskilpailuun osallistuneille. Hankintaa koskevat asiakirjat ovat lähtökohdaisesti julkisia.</p> <p>Avoimuusperiaatteesta johtuen tarjouspyyntö on saatettava avoimesti kaikkien halukkaiden saataville tai niille, jotka esimerkiksi rajoitetussa menettelyssä on valittu tarjousmenettelyyn. Avoimuusperiaatteen toteutumista rajoittavat eräät salassapitoperusteet, jotka on yksilöity viranomaisten toiminnan julkisuutta koskevassa laissa (1999/621).</p>
Tasapuolisuus	<p>Tarjouspyyntöä tai muita hankinta-asiakirjoja ei saa laatia siten, että hankinnan kohteen määrittely asettaa tarjoajat epätasa-arvoiseen asemaan. Tarjoajien ja tarjousten arvioinnissa tasapuolisuusvaatimus edellyttää, että asetetut vaatimukset koskevat samalla tavoin kaikkia tarjoajia. Toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei saa kohdella eri tavoin eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavoin, ellei tällainen kohtelu ole objektiivisesti perusteltua.</p>

	Tarjoajien lisäkysymyksiin vastaukset tulee lähettää kaikille kilpailutuksiin osallistuneille. Tasapuolisuuden vuoksi tarjousten lisäkysymykset tulee esittää sähköisessä kilpailutusjärjestelmässä.
Syrjimättömyys	<p>Ehdokkaita ja tarjoajia on kohdeltava julkisissa hankinnoissa samalla tavalla riippumatta sellaisista tekijöistä, jotka eivät liity hankinnan toteuttamiseen. Tällaisia tekijöitä ovat erityisesti ehdokkaiden tai tarjoajien kansallisuus tai sijoittautuminen johonkin jäsenvaltioon tai alueelle.</p> <p>Syrjimätön kohtelu edellyttää siten myös, että eri paikkakunnilta olevia ehdokkaita tai tarjoajia kohdellaan samalla tavoin kuin esimerkiksi oman kunnan yrityksiä. PK-yritysten huomioiminen on kuitenkin sallittua esimerkiksi hyväksymällä osatarjoukset. Näin ylläpidetään markkinoilla kilpailua ja mahdollistetaan uusien yritysten ja liikeideoiden syntymistä.</p>
Suhteellisuus	<p>Suhteellisuusperiaate edellyttää, että hankintamenettelyn vaatimukset ovat oikeassa suhteessa tavoiteltavan päämäärän kanssa. Hankinnan vaatimukset ja toimintamallit suhteutetaan pienhankinnan arvoon ja luonteeseen. Esimerkiksi tarjoajien soveltuvuusehtojen asettamisessa on huomioitava hankinnan luonne ja arvo. Samaten tarjouspyynnön sisältöön tai tarjousmenettelyn ehtoihin liittyvien vaatimusten tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan laatuun nähden.</p> <p>Suhteellisuusperiaatteen on katsottu oikeuskäytännössä merkitsevän myös kohtuullisuuden vaatimusten huomioon ottaen. Esim. hankintayksikkö ei saa asettaa liian korkeita liikevaihtovaatimuksia tarjouskilpailuun osallistuvilla tarjoajilla.</p>

3.2 Suunnitelmallisuus ja tarkoituksenmukainen kokonaisuus

Pienhankinnan perusedellytys on, että hankintayksikössä on tavaran tai palvelun tarve ja että hankintaan on olemassa määrärahat talousarviossa. Hankintasuunnitelmien avulla on mahdollista saada selville hankintayksikön kaikki yksittäiset samaa tuoter ryhmää koskevat vuoden aikana toistuvat hankinnat.

Hankintayksikön kannattaa pyrkiä yhdistämään hankinnat tarkoituksenmukaisiksi kokonaisuuksiksi päällekkäisen työn vähentämiseksi.

3.3 Puitesopimusten hyödyntäminen

Pienhankinnat kannattaa ensisijaisesti toteuttaa käyttämällä puitesopimuksia. Jos ei ole olemassa hankintayksikön tarpeeseen soveltuvaa puitesopimusta, hankinta toteutetaan omana hankintana. Toimittajavalinta ja tilaustietojen selvittäminen tehdään ennen pienhankinnan tilauksen tekemistä puitejärjestelyn mukaisesti.

4. Pienhankinnan tarjouskilpailu

Jos ei ole olemassa puitesopimusta, jota voidaan käyttää hankinnan toteuttamisessa tai jos hankintaan ei sovellu mikään kohdassa 5. kuvatuista suora-

perusteista, kannattaa ensin selvittää markkinatarjontaa ja -tilannetta esim. internetin välityksellä tai tehdä alustavia tuote- ja hintatiedusteluja sähköpostilla tarjoajilta. Huomioi vähintään kolme toimittajaa.

Kun hankintayksiköllä on riittävä tieto markkinoista, tilaustietojen (tuote-, hinta- ja saatavuustietojen) selvittämisen ja toimittajavalinnan voi toteuttaa useammalla tavalla.

Esimerkkejä tarjouskilpailun tai hintatiedustelun tekemisestä:

1	Yksinkertaisimmillaan pyydä kolmelta tarjoajalta vastauksia hintatiedusteluun tuote-, hinta- ja saatavuustietoja varten esim. sähköpostilla tai puhelimitse pienessä hankinnassa.
2	Pyydä kolmelta tarjoajalta tarjouksia tuote-, hinta- ja saatavuustietoja varten esimerkiksi sähköpostilla pienessä hankinnassa.
3	Toteuta kilpailutus sähköisessä järjestelmässä ilmoittaen, että hankinta on alle kansallisen kynnysarvon ja liittää hankintailmoitukseen tarjouspyynnön.

Koska pienhankinnoissa ei ole säädeltyjä hankintamenettelyjä, tarjouskilpailu voidaan toteuttaa kevyesti. Tarjouspyynnössä tai hintatiedustelussa tarjoajia pyydetään ilmoittamaan kaikki ne tiedot, joilla on merkitystä hankinnassa.

Määrittele tarjoajan kelpoisuusehdot ja miten ne voidaan todistaa. Päätä tarjouksen vertailuperusteet. Vertailuperusteita suunniteltaessa tulee huomioida, mitä on asetettu pakollisiksi vaatimuksiksi. Tarjouksista valittavaksi hinta-laatusuhteeltaan paras, myös hinnaltaan halvin tarjous voidaan valita, mikäli pakolliset vaatimukset ovat kattavat.

Tarjoukset tulee pyytää jättämään sovituissa määräajassa. Tarjousajan tulee olla riittävä.

Tarjouspyyntöön kannattaa liittää soveltuvat vakiosopimusehdot (kts. Pienhankintojen muistilista kohta 8).

Lisäksi on hyvä muistaa, että **Tilaajavastuulaki** (22.12.2006 /1233) voi tulla sovellettavaksi myös pienhankintaan, jos hankinnan arvo ylittää tilaajavastuulain soveltamisrajan eli on >9.000 euroa ilman arvonlisäveroa Tilaajavastuulain selvitykset on pyydettävä viimeistään ennen kuin hankinnasta tehdään tilaus tai sopimus.

Myös 25.5.2018 voimaan tullut **Yleinen tietosuoja-asetus** tulee huomioida myös pienhankinnassa, mikäli kyseessä on henkilötietojen käsittelyn ulkoistaminen julkisena hankintana. Rekisterinpitäjän on ennen hankintamenettelyn aloittamista tapauskohtaisesti arvioitava, missä roolissa palveluntuottaja tulee hankinnassa olemaan. Palvelun tuottajan roolit ja palveluntuottajalle tulevat velvollisuudet tulee määritellä ja ottaa osaksi hankinta-asiakirjoja.

5. Pienhankintojen suoramankintaperusteet

Pienhankinnoissa suoramankinnalla tarkoitetaan pääsääntöisesti sitä, että pienhankinta tehdään suoraan yhdeltä toimittajalta ilman kilpailutusta.

Eurorajat pienhankinnan toteutustavan valitsemiseksi:

Pienhankinnan suoramankintaperusteita hankintalaissa mainittujen lisäksi	Tavara- tai palveluhankinta on arvoltaan alle 5000 €. Suoramankinta tehdään valitulta toimittajalta. 3000 euroa alittavista hankinnoista ei tarvitse tehdä erikseen kirjallista hankintapäätöstä. Hankinnalla on hankintayksiköstä riippumaton ennalta arvaamaton kiire. Tarjouskilpailun kustannukset ylittävät kilpailuttamisesta saatavan hyödyn. Vastaavaa tuotetta on hankittu lähiaikoina ja hintataso on selvillä. Muita kysymyksen tulevia toimittajia ei ole tiedossa.
Hintatiedustelu	5 000 € - 10 000 € tavara- ja palveluhankinnat. Hintatiedustelu tehdään vähintään 3 tarjoajalle esim. sähköpostilla tai nettivertailuna ja siitä tehdään sisäinen vertailu ja hankintapäätös.
Sähköinen tarjouskilpailu	10 000 € - 60 000 € hankinnat. Kilpailutuksessa käytetään sähköistä järjestelmää. Hankinnasta tehdään hankintapäätös, joka lähetetään tarjoajille. Hankintapäätöksen mukana lähetetään oikaisuohje.

Suoramankinnan käytön syy perustellaan hankintayksikölle jäävään dokumenttiin.

Vaikka hankintayksikkö olisi määritellyt hankintaohjeessaan hankinnan vähäisen arvon, kannattaa aina tapauskohtaisesti harkita, onko syytä selvittää kolmelta tarjoajalta tilausta varten tuote-, hinta- ja saatavuustiedot.

6. Tarjousten käsittely

Tarjoukset avataan yhtä aikaa tarjousten jättöajan jälkeen, ja tarjoukset käsitellään noudattaen tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun periaatteita.

Tarjoajia voidaan pyytää toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään tarjouksissa olevia tietoja ja asiakirjoja. Tarjouspyyntöä vastaamattomat tarjoukset suljetaan pois tarjouskilpailusta. Poissulkuperusteita voidaan käyttää. Tarjoukset ja muut hankinta-asiakirjat taltioidaan ja tarjousten käsittelytiedot, hankintapäätös ja sopimus kirjataan kunnan asianhallintajärjestelmään.

7. Hankinnan hyväksyminen

Hankinnan hyväksyy henkilö, jolla on hallintosäännön mukaan oikeus hyväksyä pienhankinta.

Esimerkkejä eri hyväksymistilanteista:

Arvoltaan vähäinen suorahankinta, tilaus	<ul style="list-style-type: none"> • Arvoltaan vähäisestä pienhankinnasta, alle 3000 euroa, joka toteutetaan suorahankintana, ei tehdä erillistä kirjallista hankintapäätöstä, vaan hankinnan hyväksyjä hyväksyy hankinnan ratkaisuoikeuksiensa (hyväksymisvaltuuksiensa) mukaisesti hyväksymällä tilauksen. • Suorahankinnan peruste alle 3000 euroa näkyy hankintayksikölle jäävässä tilausdokumentissa, joten suorahankintaperustetta ei tarvitse erikseen kirjata. • Suorahankintaa koskevaan tilaukseen ei liitetä oikaisuohjetta.
Vähäistä suurempaa suorahankintaa koskeva päätös / ratkaisu	<ul style="list-style-type: none"> • Arvoltaan vähäistä suuremmasta suorahankinnasta (yli 3000 euroa) tehdään sisäinen päätös / ratkaisu, jonka hankinnan hyväksyjä hyväksyy. • Suorahankinnan peruste kirjataan päätökseen / ratkaisuun, hankintayksikölle jäävään tilausdokumenttiin tai tilaus- tai muuhun hankintajärjestelmään. • Suorahankintaa koskevaan tilaukseen ei liitetä oikaisuohjetta.
Tarjouskilpailu ja hankintapäätös	<ul style="list-style-type: none"> • Jos hankinnasta on järjestetty tarjouskilpailu, hankinnasta tehdään hankintapäätös. • Hankintapäätökseen on hankintalain mukaan pienhankinnan osalta liitettävä oikaisuohje eli ohjeet hankintaoikaisua koskevan oikaisuvaatimuksen tekemisestä hankintayksikölle, ja päätös on annettava tiedoksi tarjoajille. • Määräaika hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen tekemiseen on tarjoajalla 14 päivää hankintapäätöksen tai muun hankintaa koskevan ratkaisun tiedoksisaannista. • Hankintayksikkö voi itse ottaa hankintapäätöksen tai ratkaisun oikaistavakseen 90 päivän kuluessa siitä, kun hankintaoikaisun kohteena oleva päätös tai ratkaisu on tehty. • Hankintaoikaisu voidaan tehdä, vaikka sopimus olisi tehty. • Tilaukseen ei liitetä koskaan oikaisuohjetta. • Tilausta tai sopimusta ei suositella tehtäväksi ennen oikaisuajan päättymistä. • Kansallisen kynnysarvon alittavasta hankinnasta ei voida valittaa hankintalain perusteella markkinaoikeuteen.

Kevennetty kilpailutus ja sitä koskeva ratkaisu	<ul style="list-style-type: none"> • Puitesopimuksen sisäisessä kevennetyssä kilpailutuksessa ei hankintalain mukaan edellytetä hankintapäätöstä, jos on kyse EU-kynnysarvon alittavasta hankinnasta, joten sitä ei välttämättä tarvitse tehdä pienhankinnassa.
Laskun hyväksyminen menopäätöksenä	<ul style="list-style-type: none"> • Jos hankinnasta ei ole lainkaan tehty tilausta, hankinta hyväksytään ns. menopäätöksenä, kun lasku tulee hankintayksikköön hyväksyttäväksi.

8. Pienhankinnan tilaus ja sopimus

Tilaukseen kirjataan kaikki tilauksen edellyttämät tiedot.

Esimerkkejä keskeisistä tilaustiedoista:

Tilaustiedot	<ul style="list-style-type: none"> • Hankintayksikön nimi ja yhteystiedot • Tilattavat tuotteet ja/tai palvelut, tuotekoodit ja määrät • Hinta- ja alv-tiedot • Maksuehto • Toimitusaika • Toimitusehto, toimitusosoite ja muut toimitusta koskevat tiedot • Laskutusta koskevat tiedot (ml. verkkolaskutusta varten tarvittavat tiedot sekä kustannuspaikkatieto laskun reititystä varten) • Muut tarvittavat tiedot, kuten yleiset toimitusehdot.
---------------------	---

Pienhankinnasta voidaan myös tehdä sopimus, jos hankinnan arvo on vähäistä suurempi tai hankintaa ei tehdä käyttäen vakiosopimusehtoja. Esimerkki tällaisesta hankinnasta on mm. asiantuntija- tai tutkimuspalvelun hankinta.

Tarvittaessa toimittajaa voidaan pyytää vahvistamaan tilausehdot tilausvahvistuksessa. Lähinnä arvoltaan vähäisissä tai kiireellisissä hankinnoissa tilaus on mahdollista tehdä poikkeuksellisesti suullisesti, jolloin sen tiedot on kuitenkin viipymättä kirjattava tilaavan yksikön omaan seurantaan esim. tietojärjestelmään. Taloushallinnon ohjeet edellyttävät, että tilaukset dokumentoidaan.

9. Hankinta-asiakirjojen julkisuus

Hankinta-asiakirjat tulevat julkisiksi julkisuuslain mukaisesti hankinnan arvosta riippumatta.

Esimerkkejä hankinta-asiakirjojen julkiseksi tulemisen ajankohdista:

Tarjouspyyntö tai hintatiedustelu	Tarjouspyyntö tulee julkiseksi, kun se on allekirjoitettu tai vastaavalla tavalla varmennettu.
Hankintapäätös	Hankintapäätös tulee julkiseksi, kun se on allekirjoitettu tai vastaavalla tavalla varmennettu. Asianosaisilla eli mm. tarjouskilpailuun osallistuneilla on kuitenkin oikeus saada tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä liike- ja ammattisalaisuustietoja lukuun ottamatta, kun hankintapäätös on tehty.
Tarjoukset ja muut hankintaa koskevat asiakirjat	Tarjoukset ja muut hankintaa koskevat asiakirjat tulevat pääsääntöisesti julkisiksi vasta, kun hankintaa koskeva sopimus tai tilaus on tehty lukuunottamatta tarjoajan liike- ja ammattisalaisuuksia koskevia tietoja. Kokonaishinta on kuitenkin annettava.

10. Pienhankinnan valvonta

Hankintojen toteutumista on valvottava. Tavara tai palvelu on merkittävä vastaanotetuksi asiaa koskevaan tietojärjestelmään tai vastaavaan dokumenttiin. Hankintayksikön on ilmoitettava toimittajalle toimituksessa ja laskutuksessa havaituista puutteista ja virheistä sekä valvottava, että puutteet ja virheet korjataan asianmukaisesti.

Valvontaviranomaisen eli Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivalta ei koske hankintalain ulkopuolella olevia pienhankintoja.

Kansalliset hankinnat

Kansallisten hankintojen muistilista

1. **Kansallisia hankintoja koskevat periaatteet:** Kansallisia hankintoja koskevat hankintalaki ja tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun, avoimuuden ja suhteellisuuden sekä hyvän hallinnon periaatteet.
2. **Suunnitelmallisuus ja tarkoituksenmukainen kokonaisuus:** Hankintayksiköllä on tavaran tai palvelun tarve, talousarviossa on hankintaan tarvittavat määrärahat ja hankinnat toteutetaan tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina.
3. **Puitesopimukset:** Kansalliset hankinnat kannattaa ensisijaisesti toteuttaa käyttämällä puitesopimuksia. Toimittajavalinta tehdään puitesopimusten mukaisesti. Käyttämällä yhteishankintayksikön puitesopimuksia hankintayksikkö täyttää kilpailuttamisvelvoitensa.
4. **Kansallisen hankinnan tarjouskilpailu:** Pääsääntönä on, että kansalliset hankinnat on kilpailutettava. Hankintayksikön tulee kuvata hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä hankinnassa käytettävä hankintamenettely. Tarjouspyyntö tulee tehdä kirjallisesti ja laatia siten, että saadaan vertailukelpoisia tarjouksia. Tarjoajalle voidaan asettaa soveltuvuusvaatimuksia. Kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste (hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta, laatusuhteeltaan paras) ja vertailuperusteet on ilmoitettava. Hankinnasta on julkaistava kansallinen hankintailmoitus Hilma-ilmoituskanavassa. Tarjoukset on pyydetty määräaikaan mennessä.
5. **Kansallisten hankintojen suoramankintaperusteet:** Hankinta voidaan toteuttaa suoramankintana vain, jos hankintaan soveltuu joku EU-hankintojen suoramankintaperusteista. Suoramankinnasta voidaan tehdä vapaaehtoinen suoramankintailmoitus, jolloin hankintasopimus voidaan tehdä aikaisintaan 14 päivän kuluttua ilmoituksen julkaisemisesta. Jos ilmoitusta ei ole tehty, valitusaika on 6 kk hankintasopimuksen tekemisestä.
6. **Tarjousten käsittely:** Tarjoukset käsitellään noudattaen tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun periaatteita ja tarjouspyynnön ehtoja. Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajia toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja. Tarjouspyyntöä vastaamattomat tarjoukset on suljettava pois tarjouskilpailusta. Pakollisia ja harkinnanvaraisia poissulkuperusteita voidaan käyttää. Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin käyttäen vain tarjouspyynnössä ilmoitettuja vertailuperusteita.
7. **Hankintapäätös ja muutoksenhaku:** Hankinnasta on tehtävä kirjallinen hankintapäätös, joka on perusteltava ja annettava tiedoksi kaikille tarjouskilpailuun osallistuneille. Hankintapäätökseen tulee liittää valitusosoitus markkinaoikeuteen ja oikaisuohje. Hankinta-oikaisu voidaan tehdä, vaikka sopimus olisi tehty.
8. **Kansallisen hankinnan sopimus:** Sopimukseen kirjataan kaikki hankinnan edellyttämät tiedot. Sopimuksessa kannattaa hyödyntää vakiosopimusehtoja (Esim. JYSE, JIT, YSE, KSE- tai KE-ehdot).

9. **Hankintojen julkisuus:** Tarjouspyyntö ja hankintapäätös tulevat julkisiksi jo asiakirjan allekirjoittamisen jälkeen. Tarjoukset ja muut hankintaa koskeva: asiakirjat tulevat pääsääntöisesti julkisiksi, kun hankintaa koskeva sopimus on tehty lukuun ottamatta tarjoajan liike- ja ammattisalaisuuksia koskevia tietoja. Kokonaishintaa koskeva tieto on kuitenkin annettava.
10. **Hankintojen valvonta:** Hankintayksikön on, ilmoitettava toimittajalle toimituksessa ja laskutuksessa havaituista puutteista ja virheistä sekä valvottava, että ne korjataan asianmukaisesti. Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo hankintalain noudattamista ja se voi puuttua ns. laittomiin suoraan hankintoihin kieltämällä niiden täytäntöönpanon, jos sopimusta ei ole tehty.

Yleistä kansalliset kynnysarvot ylittävistä hankinnoista

Kansalliset kynnysarvot ylittävät hankinnat ja suunnittelukilpailut ovat hankintalain piirissä:

- Hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä tulee kuvata hankinnassa käytettävä hankintamenettely.
- Hankintamenettelyn tiedonvaihto voidaan tehdä sähköisiä välineitä käyttäen (HankL 62 §)
- Ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuusvaatimusten asettamisessa ja sulkemisessa tarjouskilpailun ulkopuolelle voidaan noudattaa HankL 80-86 §:iä.
- Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin (hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras).
- Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta määrääjässä toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja.
- Kansallisten hankintojen suoraan hankintaperusteet ovat samat kuin EU-hankintojen suoraan hankintaperusteet (HankL 40-41 §).
- Suoraan hankinnasta on mahdollisuus tehdä vapaaehtoinen suoraan hankintailmoitus, jolloin hankintasopimus voidaan tehdä aikaisintaan 14 päivän kuluttua ilmoituksen julkaisemisesta. Jos ilmoitusta ei ole tehty, valitusaika on 6 kk hankintasopimuksen tekemisestä.
- Hankintayksikön hankintaoikaisun tekemistä koskeva määräaika on 90 päivää oikaisua koskevan päätöksen tekemisestä
- Valvontaviranomainen (Kilpailu- ja kuluttajavirasto) valvoo hankintalain noudattamista ja se voi puuttua ns. laittomiin suoraan hankintoihin kieltämällä niiden täytäntöönpanon, jos sopimusta ei ole tehty.

Kansallisten hankintojen keskeiset erot pienhankintoihin nähden:

- Hankintalain soveltuminen ja kilpailutusvelvollisuus
- Velvollisuus julkaista tarjouskilpailusta kansallinen hankintailmoitus ja kuvata
- Hankintamenettely
- Suoraan hankintaperusteet ovat samat kuin EU-hankintojen suoraan hankintaperusteet
- On mahdollisuus tehdä suoraan hankintailmoitus
- Valitusoikeus markkinaoikeuteen ja KHO:een

Huomaa, että ns. sosiaali- ja terveystaloukselle ja muille erityisille palveluille on omat säännöksensä hankintalain 107-115 §:issä, käyttöoikeussopimuksille 116-122 §:issä ja EU-hankinnoille 32-98 §:issä. Lisäksi niitä koskevat lain yhteiset osat I ja IV.

Kansalliset ja EU-kynnysarvot

Kansalliset ja EU-kynnysarvot:

Kansallisia hankintoja ovat kansallisen kynnysarvon suuruiset tai ylittävät ja EU-kynnysarvon alittavat tavara- ja palveluhankinnat, rakennusurakat ja suunnittelukilpailut.

Erityiset kansalliset kynnysarvot:

Sosiaali- ja terveystaloukselle sekä muille erityisille palveluhankinnoille (ns. hankintalain Liitteen E palveluille) on määritelty omat erityiset kansalliset kynnysarvonsa, mutta näille hankinnoille ei ole erikseen määritelty EU-kynnysarvoa. Näiden palvelujen kansalliset kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa noudatetaan osin EU-hankintoja koskevia menettelysääntöjä ja osin juuri SOTE ja muille erityisille palveluhankinnoille säädettyjä menettelysääntöjä.

Ennakoidun arvon laskeminen:

Kun selvitetään sitä, onko kyse kansallisesta hankinnasta ja alittaako hankinta EU-kynnysarvon, määritellään ensin hankinnan ennakoitu arvo. Hankinnan ennakoitu arvo tarkoittaa suurinta hankinnasta mahdollisesti maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa hankintamenettelyn alkamisajankohtana eli käytännössä kilpailutettavien hankintojen osalta hankintailmoituksen julkaisemisajankohtana. Hankintoja ei tule pilkkoa eriin tai laskea hankinnan arvoa poikkeuksellisin menetelmin hankintalain säännösten kiertämiseksi. Hankintalain uusi 75 § hankintasopimuksen jakamisesta osiin koskee vain EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja.

Kansalliset kynnysarvot, hankintalaki 25 §

Hankintalaji	Kynnysarvo (euroa)
Tavara ja palveluhankinnat	60 000
Käyttöoikeussopimukset/palvelut	500 000
Rakennusurakat	150 000
Käyttöoikeusurakat	500 000
Suunnittelukilpailut	60 000
Muut erityiset palveluhankinnat (Liite E 5-15)	300 000

EU-kynnysarvot, hankintalaki 26 §

Hankintalaji	Kynnysarvo (euroa)
Tavara- ja palveluhankinnat	215 000
Rakennusurakat	5 382 000
Suunnittelukilpailut	215 000

Kynnysarvot (erityisalojen hankintalaki 13 §)

Vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettu laki (ns. erityisalojen hankintalaki).

Hankintalaji	Kynnysarvo (euroa)
Tavara- ja palveluhankinnat	431 000
Rakennusurakat	5 382 000
Suunnittelukilpailut	431 000

Kansallisia hankintoja koskevat periaatteet ja suunnittelu Hankintoja koskevat tavoitteet ja periaatteet

Kansallisia hankintoja säädellään hankintalain I ja IV osassa sekä III osan 99-106 pykälissä, joissa on myös viittaukset pykäliin 40, 41, 62 ja 80-86. Kansallisia hankintoja tehtäessä tulee ottaa huomioon hankintalaissa mainitut julkisia hankintoja koskevat tavoitteet ja periaatteet.

Hankintalain tavoitteet:

Hankintalain periaatteita ovat tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu, avoimuus ja suhteellisuus sekä hyvän hallinnon periaatteet.

Hankintalain tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Tehostaa julkisten varojen käyttöä • Edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä • Turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.
Hankintatoimi on pyrittävä järjestämään siten, että	<ul style="list-style-type: none"> • Hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksikäyttäen ja ympäristö ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen. • Pienet ja keskisuuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät järjestämään siten, tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin. • Hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi hankintayksiköt voivat käyttää puitejärjestelyjä sekä tehdä yhteishankintoja tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailussa.

Esimerkkejä periaatteiden sisällöistä:

Avoimuus	Hankinnasta tulee julkaista kansallinen hankintailmoitus, ja hankintaa koskevista ehdoista tulee antaa kaikille asianosaisille samalla tavoin tietoa.
Tasapuolisuus ja syrjimättömyys	Jokaisessa hankinnan vaiheessa tulee kaikkia tarjoajia kohdella tasapuolisesti ja syrjimättömästi ja hankinnan ehtojen tulee olla kaikille samanlaiset.
Suhteellisuus	Hankinnan vaatimukset ja toimintamallit suhteutetaan kansallisen hankinnan arvoon ja luonteeseen.

Suunnitelmallisuus ja tarkoituksenmukainen kokonaisuus

Kansallisten hankintojen perusedellytys on, että on olemassa tavaran tai palvelun tarve ja että hankintaan on olemassa määrärahat talousarviossa. Niitä kannattaa pyrkiä yhdistämään tarkoituksenmukaisiksi kokonaisuuksiksi päällekkäisen työn vähentämiseksi.

Puitesopimusten hyödyntäminen

Kansalliset hankinnat kannattaa ensisijaisesti toteuttaa käyttämällä puitesopimuksia. Käyttämällä yhteishankintayksikön puitesopimuksia hankintayksikkö täyttää kilpailuttamisveloitteensa. Jos ei ole olemassa hankintayksikön tarpeeseen soveltuvaa puitesopimusta hankinta toteutetaan omana hankintana.

Toimittajavalinta tehdään ennen kansallisen hankinnan sopimuksen tai tilauksen tekemistä puitesopimuksen mukaisesti.

Kansallisten hankintojen tarjouskilpailu

Hankintamenettelyn valinta ja määrittely

Pääsääntönä on, että kansalliset hankinnat on kilpailutettava. Ennen hankinnan kilpailuttamista hankintayksikön kannattaa ensin selvittää markkinoiden tarjontaa ja tilannetta tai tehdä alustavia tuote- ja hinta- tiedusteluja tarjoajilta.

Hankintalaissa ei ole kuvattu kansallisten hankintojen kilpailuttamisessa käytettäviä hankintamenettelyjä. Hankintalain perusteluissa on kuitenkin todettu, että hankintamenettelyinä voidaan käyttää joko hankintalaissa kuvattuja EU-hankintojen hankintamenettelyjä tai hankintalain kansallisia hankintamenettelyjä. Hankintayksikkö voi myös itse määrittellä käyttämänsä hankintamenettelyn. Määrittelyssä tulee ottaa huomioon hankinnan arvo ja luonne. Tavoitteena on pitää kansalliset hankintamenettelyt joustavina, jotta mahdollistetaan mahdollisimman monelle tarjoajalle osallistuminen tarjouskilpailuun.

Hankintayksikön tulee kuvata hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä hankinnassa käytettävä hankintamenettely.

Avoim menettely

Avoim menettely on hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja asettaa saataville tarjouspyynnön ja jossa kaikki halukkaat toimittajat voivat tehdä tarjouksen. Avoimessa menettelyssä tarjouspyyntö voidaan lähettää hankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen myös suoraan sellaisille tavaran- tai palveluntoimittajille tai urakoitsijoille, joilta halutaan tarjous. Tasapuolinen kohtelu edellyttää, että kaikki tarjoajat saavat saman informaation hankkeesta. Toimittaja on valittava tarjouksen jättäneiden joukosta.

Avoimen menettelyn joustavoittamiskeinoja:

- Yksinkertaisissa hankinnoissa avoimen menettelyn hankintailmoitus voi jo selaisenaan olla varsinainen tarjouspyyntö, jos keskenään vertailukelpoisten tarjousten tekeminen on hankintailmoituksen nojalla mahdollista
- Hankintailmoituksessa voidaan rajoittua mainitsemaan vain tarjouspyynnön pääkohdat, ja tarjouspyyntö sisältää varsinaiset hankintaa koskevat tiedot
- Hankintayksikkö voi käyttää hankintaan soveltuvia kohtuullisia määräaikoja

Rajoitettu menettely

Rajoitettu menettely on hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Osallistumishakemuksen jättäneiden ehdokkaiden joukosta valitaan ne, joille lähetetään tarjouspyyntö. Ainoastaan hankintayksikön valitsemat ehdokkaat voivat tehdä tarjouksen. Osallistujien määrän rajoittamiseen käytetään hankintailmoituksessa ilmoitettuja soveltuvuusvaatimuksia ja arviointiperusteita. Ehdokkaita kutsutaan vähintään 3 kpl.

Rajoitetun menettelyn joustavoittamiskeinoja:

- Hankintayksikkö voi määrittää hankintailmoituksessa, kuinka monta tarjoajaa kutsutaan osallistumaan menettelyyn. Ilmoitettu määrä on kutsuttava, jollei soveliaita ehdokkaita ole vähemmän.
- Hankintayksikkö voi käyttää hankintaan soveltuvia kohtuullisia määräaikoja
- Tarjouspyyntö voidaan julkaista vasta tarjoajien valinnan jälkeen.

Neuvottelumenettely

Neuvottelumenettely on hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Osallistumishakemuksen jättäneiden ehdokkaiden joukosta valitaan ne, jotka kutsutaan neuvottelumenettelyyn. Ainoastaan hankintayksikön valitsemat ehdokkaat kutsutaan neuvotteluun. Osallistujien määrän rajoittamiseen käytetään hankintailmoituksessa ilmoitettuja soveltuvuusvaatimuksia ja arviointiperusteita. Ehdokkaita kutsutaan vähintään 3 kpl. Hankintayksikkö voi neuvotella kaikista hankinnan ehdoista valitsemiensa tarjoajien kanssa.

Neuvottelumenettelyn joustavoittamiskeinoja:

- Hankintayksikkö voi määrittää hankintailmoituksessa, kuinka monta tarjoajaa kutsutaan osallistumaan menettelyyn. Ilmoitettu määrä on kutsuttava, jollei soveliaita ehdokkaita ole vähemmän
- Hankintayksikkö voi käyttää hankintaan soveltuvia kohtuullisia määräaikoja
- Tarjouspyyntö voidaan julkaista vasta tarjoajien valinnan jälkeen
- Hankintayksikkö voi neuvotella kaikista hankinnan ehdoista menettelyyn valitsemiensa tarjoajien kanssa
- Hankintayksikkö voi ilmoittaa, että vertailu voidaan tarvittaessa tehdä jo alustavien (sitovien) tarjousten perusteella ilman neuvottelua
- Neuvottelumenettelyä voi käyttää eri ratkaisuvaihtoehtojen selvittämiseen EU-kilpailullisen neuvottelumenettelyn tavoin tai parhaan tarjouksen selvittämiseen tavallisen EU-neuvottelumenettelyn tavoin.

Kansallisen hankinnan tarjouspyyntö

Hankintalaki ei määrittele kansallisen hankinnan tarjouspyynnön sisältövaatimuksia, vaan siinä todetaan vain, että tarjouspyynnössä tarjoajia pyydetään selvittämään kaikki ne tiedot, joilla on merkitystä hankinnassa ja joiden perusteella voidaan saada vertailukelpoisia tarjouksia.

Tarjouspyynnön muoto

Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti.

Jos hankintayksikkö käyttää kansallisissa hankinnoissa sähköistä tiedonvaihtoa, koskee tiedonvaihtoa EU-hankintojen sähköistä tiedonvaihtoa koskeva 62 §. EU-hankintoja koskevat tietoturva-vaatimukset 64 §:ssä eivät koske kansallisia hankintoja.

Tarjouspyynnön keskeisiä tietoja:

- Hankintayksikön nimi, yhteystiedot sekä yhteyshenkilön tiedot
- Hankintamenettelyn kuvaus
- Hankinnan kohteen määrittely ja tavaraa, palvelua tai urakkaa koskevat tekniset, laatu- ja muut vaatimukset riittävän yksityiskohtaisesti sekä tiedot hankittavista määristä ja yksiköistä tarvittaessa erillisellä liitteellä.
- Hintojen antamista varten hintalomake
- Tarjoajien soveltuvuutta koskevat vaatimukset ja käytettävät poissulkuperusteet ja niitä koskevat selvitykset ns. tarjouslomakkeella. Tarjoajalta kannattaa pyytää vakuutus soveltuvuusvaatimusten täyttämistä
- Kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste: halvin hinta, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras
- Mahdolliset vertailuperusteet ja niitä koskevat selvitykset kuten esimerkiksi EU-hankinnoissa
- Tarvittavat toimitusaikaa, toimitusehtoa, maksuehtoa sekä laskujen käsittelyä koskevat tiedot
- Tarjousten muotoa koskevat tiedot
- Sopimusehtoja koskevat tiedot, sopimusluonnos tai vakiosopimusehdot (esim. JYSE, JIT, YSE, KSE- tai KE-ehdot)
- Tarjousten jättöaika, mahdolliset vakioehdot (päivämäärä ja kellonaika)
- Tarjousten toimitusosoite
- Tarjousten voimassaoloaika
- Muut tiedot, joilla voi olla merkitystä hankinnassa

Soveltuvuusvaatimukset ja poissulkuperusteet

Tarjoajalle voidaan tarvittaessa asettaa soveltuvuusvaatimuksia, jotka voivat koskea ehdokkaan tai tarjoajan rekisteröitymistä, taloudellista tilannetta (kuten esimerkiksi tarjoajan luottoluokitusta tai liikevaihtoa) tai teknistä suorituskyykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevia vaatimuksia (kuten kokemusta aiemmista vastaavista hankinnoista) hyödyntäen esimerkiksi EU-hankintoja koskevia soveltuvuusvaatimuksia. Soveltuvuusvaatimusten tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan kohteeseen. Soveltuvuusvaatimukset on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Tarjoajalta voidaan vaatia vakuutus, että tarjoaja täyttää asetetut soveltuvuusvaatimukset.

Kansallisissa hankinnoissa voidaan käyttää EU-hankintojen pakollisia ja harkinnanvaraisia poissulkuperusteita. Poissulkuperusteisiin kannattaa viitata hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä, jos niitä käytetään. Pakollisten poissulkuperusteiden käyttöä kannattaa kuitenkin rajoittaa niitä koskevan rikosrekisteriotteiden tarkastamisen vuoksi. Jos tarjoajaa koskee jokin poissulkuperuste, on tarjoajalla mahdollisuus ilmoittaa ns. korjaavista toimenpiteistä, joihin tarjoaja on ryhtynyt poistaakseen poissulkuperusteen olemassaolosta aiheutuvia vaikutuksia.

Kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste ja vertailuperusteet

Hankintailmoituksessa on ilmoitettava lisäksi kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste (hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras) ja mahdolliset vertailuperusteet. Vertailuperusteiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi. Vertailuperusteina voidaan käyttää esimerkiksi hankintalain EU-hankintoihin esittämiä vertailuperusteita. Hankintalain perusteluissa ei edellytetä vertailuperusteiden alakriteerien painoarvojen ilmoittamista. Painoarvoja kannattaa kuitenkin käyttää vertailutyön helpottamiseksi.

Sopimusehdot

Tarjouspyyntöön kannattaa myös liittää vakiosopimusehdot (JYSE, JIT, YSE, KSE- tai KE-ehdot) tai sopimusluonnos, jos vakiosopimusehdot eivät sovellu hankintaan.

Tarjousten jättö

Tarjoukset tulee pyytää jättämään sovitussa määräajassa, mutta hankintalaki ei määrittele tarjousajan pituutta. Hankinnan arvon ja luonteen mukaan tulee tarjoajille antaa kohtuullinen aika tehdä tarjous, esimerkiksi 3-4 viikkoa.

Hankintailmoitus

Tarjouspyynnön pohjalta laaditaan hankintailmoitus sähköisessä ilmoituskanavassa HILMA:ssa (www.hankintailmoitukset.fi). Ilmoitus on tehtävä kansallisella hankintailmoituslomakkeella suomen- tai ruotsinkielisenä. Sen jälkeen hankintailmoituksen voi julkaista myös esimerkiksi hankintayksikön internet sivuilla.

Kansallisessa hankintailmoituksessa tulee olla vähintään seuraavat tiedot:

- Hankintayksikön virallinen nimi ja yhteystiedot
- Hankintayksikön luonne
- Hankintayksikön hankinnalle antama nimi ja hankinnan sisältöä koskeva(t) CPV-koodit
- Hintahaarukka tai ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa taikka tieto siitä, onko hankinnan ennakoitu arvo vähintään 25 §:ssä tarkoitetun kansallisen kynnysarvon suuruinen
- Hankintalaji
- Hankintamenettelyn kuvaus
- Kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste
- Tieto siitä, hyväksytäänkö osatarjoukset tai vaihtoehtoiset tarjoukset
- Tieto siitä, varataanko hankinta työkeskuksille tai vastaaville toimittajille taikka toteutettavaksi työohjelmien yhteydessä

- Hankinnan kokoon ja laatuun nähden kohtuullinen määräaika, johon mennessä tarjoukset tai osallistumishakemukset on viimeistään toimitettava hankintayksikölle
- Jos hankinnassa käytetään soveltuvuusvaatimuksia, on hankintailmoituksessa ilmoitettava vaatimusten asettamisesta ja siitä, mistä tiedot soveltuvuusvaatimuksista on ja niiden todentamista koskevista asiakirjoista on saatavilla
- Tieto siitä, rajoitetaanko ehdokkaiden määrää
- Tieto siitä, jos hankintailmoituksessa mainittuja tietoja voidaan täydentää muualta saatavissa olevilla tiedoilla

Tilaajavastuulaki

Tilaajavastuulaki voi tulla sovellettavaksi kansalliseen hankintaan, jos hankinnan arvo ylittää Tilaajavastuulain soveltamisrajan eli on ≥ 9.000 euroa ilman arvonlisäveroa tai jos palvelu on kestoaltaan ≥ 10 päivän työsuoritus ja työ on tavanomaisesti hankintayksikön tiloissa tehtävä työsuoritus tai palvelu. Tilaajavastuulain selvitykset on pyydetävä viimeistään ennen kuin hankinnasta tehdään tilaus tai sopimus.

Yleinen tietosuoja-asetus

25.5.2018 voimaan tulleen yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimukset tulee huomioida, mikäli kyseessä on henkilötietojen käsittelyn ulkoistaminen julkisena hankintana. Rekisterinpitäjän on ennen hankintamenettelyn aloittamista tapauskohtaisesti arvioitava, missä roolissa palveluntuottaja tulee hankinnassa olemaan. Palvelun tuottajan roolit ja palveluntuottajalle tulevat velvollisuudet tulee määrittellä ja ottaa osaksi hankinta-asiakirjoja.

Suorahankinta ja sen perusteet

Jos suorahankinnan menettelyn kuvaus tarvitaan, se voidaan määrittellä esimerkiksi seuraavalla tavalla:

Suorahankinta on hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisematta hankintailmoitusta neuvottelee kaikista hankintasopimuksen ehdoista yhden tai useamman tarjoajan kanssa.

Kansallisten hankintojen suorahankintaperusteet:

- Kansallisten hankintojen suorahankintaperusteet = EU-hankintojen suorahankintaperusteet
- Avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä ei saatu lainkaan tarjouksia/osallistumishakemuksia tai soveltuvia; alkuperäisiä tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta
- Teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan eikä järkeviä vaihtoehtoisia tai korvaavia ratkaisuja eikä hankintaehtoja ole keinotekoisesti kavennettu
- Ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen luominen tai hankkiminen
- Ehdottoman välttämätön hankinta, määräaikoja ei voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta, ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen

- vuoksi
- Hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten eikä kyse massatuotannosta
 - Perushyödykemarkkinoilta noteeratut ja sieltä hankittavat tavarat
 - Tavarat erityisen edullisesti liiketoimintaansa lopettavalta toimittajalta, pesänhoitajalta tai selvittäjältä maksukyvyttömyysmenettelyssä, akordissa tms.
 - Palveluhankinta suunnittelukilpailun perusteella suunnittelukilpailun voittajalta
 - Suorahankinnat lisätilauksissa:
 - Alkuperäiseltä toimittajalta tavarahankinta, jos aikaisemman laitteiston osittainen korvaus/laajennus ja yhteensopimattomuuden tai suhteettomien teknisten vaikeuksien takia ei voi vaihtaa toimittajaa, uusien sopimusten voimassaolo yhteensä alkuperäisen kanssa max. 3 v.
 - Aiempaa rakennusurakkaa/palvelua koskeva uusinta, jos suorahankinnasta ilmoitettu aiemman hankinnan ilmoituksessa ja uuden arvo huomioidu hankinnan arvossa (optio), max. 3 v. kuluessa alkuperäisen sopimuksen tekemisestä.

Suorahankintailmoitus

Kansallisia hankintoja koskee mahdollisuus tehdä suorahankinnasta vapaaehtoinen suorahankintailmoitus hankintapäätöksen jälkeen ennen sopimuksen tekemistä.

Suorahankintailmoituksen pakolliset tiedot:

- Hankintayksikön virallinen nimi ja yhteystiedot
- Hankintayksikön luonne
- Hankintayksikön hankinnalle antama nimi ja hankinnan kuvaus
- Hintahaarukka tai ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa taikka tieto siitä, onko hankinnan ennakoitu arvo vähintään 25 §:ssä tarkoitetun kansallisen kynnysarvon suuruinen
- Hankintalaji
- Sopimuskumppanin nimi ja yhteystiedot
- Perustelut suorahankinnalle

Hankintasopimus voidaan tehdä aikaisintaan 14 päivän odotusajan kuluttua suorahankintailmoituksen julkaisemisesta osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Jos hankintayksikkö on tehnyt suorahankintailmoituksen ja suorahankinnalle on ollut olemassa hankintalain mukainen suorahankintaperuste, ei valvontaviranomainen voi pääsääntöisesti puuttua tehtyyn suorahankintaan. Jos ilmoitusta ei ole tehty, valitusaika on 6 kk hankintasopimuksen tekemisestä. KKV voi tällöin myös kieltää sopimuksen täytäntöönpanon, jos sitä ei ole vielä tehty.

Tarjousten käsittely

Tarjoukset käsitellään noudattaen tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun periaatteita ja tarjouspyynnön ehtoja.

Tarjousten vastaanotto ja avaaminen

Tarjoukset otetaan vastaan, merkitään vastaan otetuiksi ja säilytetään avaamattomana tarjousajan loppuun. Tarjoukset avataan yhtä aikaa tarjousten jättöajan jälkeen ja niistä laaditaan avauspöytäkirja hankintayksikön ohjeistuksen mukaisesti.

Tarjoajan soveltuvuuden ja tarjousten tarjouspyynnönmukaisuuden tarkistaminen

Tarjoaja kantaa vastuun siitä, että tarjous on hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä asetettujen vaatimusten mukainen ja tarjoajan tulee tämä osoittaa. Tarjouksista tarkistetaan myös, että tarjotut tuotteet ovat tarjouspyynnön vaatimusten mukaisia ja että tarjous on muuten tarjouspyynnössä asetettujen ehtojen mukainen. Voittaneen tarjouksen osalta tarkistetaan, että tarjoaja täyttää asetetut soveltuvuusvaatimukset tai että tarjoaja on antanut näitä koskevan vakuutuksen ja vakuutuksessa annettujen tietojen todenperäisyys.

Tarjousten täsmentäminen

Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajia toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja. Hankintayksiköllä on oikeus, mutta ei velvollisuutta pyytää täsmennyksiä. Sellaisia muutoksia ei saa tehdä, joilla on olennainen vaikutus tarjoajien asemaan. Täsmentämisessä on tarjoajia kohdeltava tasapuolisesti ja annettava kaikille tarjoajille samanlaiset mahdollisuudet täsmentämiseen. Jos virhe tai tulkinnanvaraisuus hankinta-asiakirjoissa johtuu hankintayksiköstä, se tulee korjata ja ilmoittaa siitä tarjoajille sekä pyytää tarvittavat täsmennykset sen perusteella. Näitä seikkoja on käsitelty hankintalain perusteluissa.

Esimerkkejä täsmentämisestä:

<p>Esimerkkejä hyväksyttävistä ja ei-hyväksyttävistä täsmentämisestä hankintalain perusteella</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hyväksyttävät muotovirheet <ul style="list-style-type: none"> ○ Tarjousta voi pyytää täydentämään puuttuvan allekirjoituksen tai tarjouksen voimassaoloajan osalta • Hyväksyttävät hinnoitteluvirheet <ul style="list-style-type: none"> ○ Tarjousta voi pyytää korjaamaan virheellisen valuuttatiedon tai hinnan suuruusluokkaa koskevan selkeän pilkkuvirheen osalta ○ Tarjousta voi pyytää täydentämään yksittäisen puuttuvan hintatiedon osalta, jonka merkitys on hintavertailussa pieni tai jota ei käytetä siinä • Hyväksyttävät muut ei-olennaiset virheet <ul style="list-style-type: none"> ○ Maksuehto (ei saa olennaisesti poiketa pyydetystä) ○ Puuttuva liite, jota ei käytetä vertailussa ○ Referenssiä koskevan lisätiedon pyytäminen
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Ei-hyväksyttäviä tilanteita eli muutoksia, jotka olennaisesti vaikuttavat ehdokkaan tai tarjoajan asemaan tarjousten vertailussa, esim. <ul style="list-style-type: none"> ○ Tarjouspyynnön vastaisen tuotteen vaihto ○ Tarjousten vertailussa merkityksellisen hintatiedon tai puuttuvan laatutiedon toimittaminen ○ Olennaisen puuttuvan asiakirjan toimittaminen ○ Selkeän ja tietoisin hinnoitteluun tai sopimusehtoihin liittyvän varauman poisto ○ Ei-hyväksyttävän referenssin vaihtaminen
--	---

Tarjoajan ja tarjousten poissulkeminen

Jos tarjoukset eivät vastaa hankintailmoitusta, tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja, on tällaiset tarjoukset suljettava tarjouskilpailusta. Samoin on suljettava ehdokas tai tarjoaja, joka ei täytä soveltuvuusvaatimuksia tai jota koskee jokin poissulkuperuste.

Tarjoajalla on kuitenkin oikeus esittää soveltuvuusvaatimuksen täyttämistä koskevan vakuutuksen yhteydessä näyttää luotettavuudestaan ja siitä, että se on tehnyt korjaavia toimenpiteitä poistaakseen poissulkuperusteen vaikutuksia. Jos hankintayksikkö katsoo näytön ja luotettavuuden riittäviksi, se ei saa sulkea tarjoajaa pois tarjouskilpailusta.

Tarjoajan tai tarjouksen poissulkemista tarjouskilpailussa koskeva päätös tehdään omana poissulkupäätöksensä. Päätökseen liitetään muutoksenhakuohjeet ja se annetaan tiedoksi sille, jota päätös koskee. Poissulkupäätös voidaan tehdä joko saman aikaan hankintapäätöksen kanssa tai monivaiheisessa hankintamenettelyssä jo aiemmin. Kun tehdään ratkaisu rajoitettuun tai neuvottelumenettelyyn tai muuhun monivaiheiseen hankintamenettelyyn valituista tarjoajista, tehdään myös tästä oma päätöksensä, johon liitetään muutoksenhakuohjeet ja joka annetaan tiedoksi asianosaisille.

Tarjousten vertailu

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous eli se tarjous, joka on hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras käyttäen ainoastaan tarjouspyynnössä ilmoitettuja vertailuperusteita.

Hankinta-asiakirjojen taltiointi

Tarjoukset ja muut hankinta-asiakirjat taltioidaan ja tarjousten käsittelytiedot kirjataan hankintayksikön hankintaohjeistuksen mukaisesti hankinta-aineistoon tai asianhallintajärjestelmään.

Hankintapäätös ja muutoksenhaku

Hankinnasta on tehtävä ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuksista sekä tarjousmenettelyn ratkaisusta kirjallinen hankintapäätös, joka on perusteltava. Myös suoramarkinnasta on tehtävä hankintapäätös, mutta hankintapäätöstä ei tarvitse tehdä hankintalain 41 §:n lisätilauksesta. Hankintapäätöstä ei tarvitse tehdä myöskään hankinnan väliaikaisesta järjestämisestä tai puitesopimukseen perustuvasta hankinnasta, joka tehdään ilman kilpailutusta tai EU-kynnysarvon alittavasta kevennetystä kilpailutusta.

Hankintapäätöksen muistilista:

- Hankintapäätöksestä tai sen liitteistä on käytävä ilmi alla olevat tiedot ja päätöksen perustelut eli ratkaisuun olennaisesti vaikuttaneet seikat, kuten:
 - voittaneen tarjoajan nimi
 - ehdokkaan tai tarjoajan tai tarjouksen poissulkemisen perusteet
 - keskeiset perusteet, joilla hyväksytyjen tarjousten vertailu on tehty
 - tiedot vertailuperusteiden soveltamisesta sellaisella tarkkuudella, että tarjoajille käy ilmi oma sijoittuminen suhteessa muihin tarjoajiin
- Hankintapäätökseen on liitettävä:
 - valitusosoitus eli ohjeet muutoksenhakua varten markkinaoikeudelle
 - oikaisuohje eli ohjeet hankintaoikaisua koskevan oikaisuvaatimuksen tekemisestä hankintayksikölle
- Päätös perusteluineen ja muutoksenhakuohjeineen on annettava tiedoksi niille, joita asia koskee
- Tiedoksianto tehdään ensisijaisesti sähköisesti käyttäen tarjoajan ilmoittamaa sähköpostiosoitetta
- Tiedoksiantoa koskevaan viestiin on merkittävä tieto viestin lähettämispäivästä

Hankintalain 124 § hankintamenettelyä koskevasta kertomuksesta ei koske kansallisia hankintoja.

Hankintayksikön tulee dokumentoida riittävästi kaikki hankintamenettelyn vaiheet ja niihin liittyvät ratkaisut. Tämä koskee erityisesti neuvottelumenettelyä ja siinä käytäviä neuvotteluja.

Muutoksenhaku

Se, jota asia koskee, voi valittaa hankinnasta markkinaoikeuteen tai tehdä hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen hankintayksikölle. Markkinaoikeuden päätöksestä voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäen, että on saatu muutoksenhakulupa.

Kansallisten hankintojen muutoksenhakua koskeva määräajat:

Aihe	Määräajat
Hankintapäätöksen tiedoksianto-aika	<ul style="list-style-type: none"> Päivä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytössä siten, että sähköistä viestiä voidaan käsitellä. Käytännössä viestin lähetyspäivä, jollei esitetä muuta selvitystä. Jos annetaan tiedoksi postitse tiedoksianto-aika, on se 7. päivä päätösasiakirjojen lähettämisestä, jollei näytetä tiedoksiannon tapahtuneen myöhemmin.
Hankintaoikaisuaika	<ul style="list-style-type: none"> 14 päivää päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksisaannista Hankintayksikön määräaika ottaa asia itse oikaisutavaksi on 90 päivää siitä, kun päätös tai ratkaisu on tehty
Valitusaika, kansallinen tavara- tai palveluhankinta tai urakka	<ul style="list-style-type: none"> 14 päivää päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksisaannista Jos päätös tai valitusosoitus on olennaisesti puutteellinen, valitusaika on 6 kk päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksisaannista Jos päätöstä ei ole annettu tiedoksi, valitusaika ei ala lainkaan kulua
Valitusaika, kansallinen suorahankinta	<ul style="list-style-type: none"> 14 päivää suorahankintailmoituksen julkaisemisesta Jos suorahankinnasta ei ole julkaistu suorahankintailmoitusta, valitusaika on 6 kk siitä, kun hankintasopimus on tehty
Valitusaika, puitejärjestykseen perustuvat kansalliset tavara- tai palveluhankinnat tai urakat (ei sote- tai muut erityiset palvelut). <i>Huom! Ei sinänsä velvollisuutta tehdä päätöstä EU-kynnysarvon alle jäävissä puitesopimukseen perustuvissa, kevennettyjen kilpailutusten perusteella tehtävissä hankinnoissa.</i>	<ul style="list-style-type: none"> Jos hankinnasta on tehty hankintapäätös, valitusaika 14 päivää päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksisaannista. Jos päätös tehty ja päätös tai valitusosoitus on olennaisesti puutteellinen, valitusaika on 6 kk päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksisaannista Jos päätös on tehty, mutta sitä ei ole annettu tiedoksi, valitusaika ei ala lainkaan kulua

Kansallisten hankintojen odotusaikaa koskevat määräajat:

Hankintojen jaottelu	Odotusajat
Kansallinen tavara- tai palveluhankinta	<ul style="list-style-type: none"> Ei odotusaikaa
Kansallinen suorahankintaa	<ul style="list-style-type: none"> Odotusaika on 14 päivää suorahankintailmoituksen julkaisemisesta Hilmassa, jos ilmoitus on tehty.
Puitesopimukseen perustuvat kansalliset hankinnat	<ul style="list-style-type: none"> Kansallisissa puitesopimukseen perustuvissa hankinnoissa ei ole odotusaikaa

Hankinnan keskeyttäminen

Hankinta voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä. Hankinnan keskeyttämisestä on tehtävä hankintapäätös, johon liitetään muutoksenhakuohjeet. Keskeyttämisspätös on annettava tiedoksi, kuten hankintapäätös.

Sopimus

Hankintapäätöksen jälkeen hankintayksikön on tehtävä hankinnasta sopimus. Sopimus syntyy erillisen kirjallisen sopimuksen tekemisellä, ei hankintapäätöksen tiedoksiannon perusteella. Sopimus tehdään tarjouspyynnön liitteenä mahdollisesti olleen sopimusluonnoksen tai vakiosopimusehtojen pohjalta. Sopimukseen kirjataan kaikki hankinnan edellyttämät tiedot.

Esimerkkejä keskeisistä sopimustiedoista:

Sopimustiedot	<ul style="list-style-type: none"> • Sopimuksen numero • Sopijaosapuolten nimet, yhteystiedot ja y-tunnukset/henkilötunnukset • Hankinnan kohteen kuvaus ja vaatimukset (hankittavat tuotteet ja/tai palvelut, tuotekoodit ja määrät, tekniset vaatimukset ja palvelukuvaukset) • Osapuolten vastuut ja veloitteet • Hinta- ja alv-tiedot (yksikköhinnat, kokonaishinnat, alennukset alv %:t) • Toimitusaika tai sopimuskausi • Toimitusehto (yleensä TOP = toimitettuna perille, ao. paikkakunta), toimitusosoite ja muut toimitusta koskevat tiedot • Maksuehto (pääsääntöisesti 21 pv netto) • Laskutusta koskevat tiedot (ml. verkkolaskutusta sekä mahdollista sopimuskohdistusta tai tiliöintikoodia varten tarvittavat tiedot) • Palveluhankinnassa laadun seuranta • Seuraamukset toimittajan virheestä ja viivästyksestä • Vahingonkorvaus • Mahdolliset immateriaalioikeudet • Luottamuksellisuus, tietoturva, turvallisuus • Sopimuksen purkaminen, irtisanominen, siirto, muuttaminen, erimielisyyksien ratkaiseminen, sovellettava laki, liitteet jne. • Muut tarvittavat tiedot, kuten vakioehdot
---------------	---

Hankinta-asiakirjojen julkisuus

Hankinta-asiakirjat tulevat julkisiksi julkisuuslain mukaisesti hankinnan arvosta riippumatta.

Esimerkkejä hankinta-asiakirjojen julkiseksi tulemisen ajankohdista:

Asiakirjatyyppe	Julkiseksi tulemisen ajankohta
Tarjouspyyntö	<ul style="list-style-type: none"> Tarjouspyyntö tulee julkiseksi kaikille, kun se on allekirjoitettu tai vastaavalla tavalla varmennettu
Tarjouspyynnön täsmennyspyyntö	<ul style="list-style-type: none"> Tarjouspyynnön täsmennyspyyntö tulee julkiseksi kaikille, kun hankintaa koskeva sopimus on tehty
Hankintapäätös perusteluineen	<ul style="list-style-type: none"> Hankintapäätös tulee julkiseksi kaikille, kun hankintapäätös on allekirjoitettu tai vastaavalla tavalla varmennettu. Asianosaisilla eli mm. tarjouskilpailuun osallistuneilla on oikeus saada tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä liike- ja ammattisalaisuustietoa lukuun ottamatta. Kokonaishintaa koskeva tieto on kuitenkin annettava.
Osallistumishakemukset, tarjoukset ja muut hankintaa koskevat asiakirjat	<ul style="list-style-type: none"> Osallistumishakemukset, tarjoukset ja muut hankintaa koskevat asiakirjat tulevat julkiseksi kaikille, kun hankintaa koskeva sopimus on tehty lukuun ottamatta tarjoajan liike- ja ammattisalaisuustietoja. Kokonaishintaa koskeva tieto on kuitenkin annettava.

Hankintojen seuranta ja valvonta

Hankintayksikön on valvottava hankintojen toteutumista. Tavara tai palvelu on merkittävä vastaanotetuksi tietojärjestelmään tai vastaavaan dokumenttiin. Hankintayksikön on ilmoitettava toimittajalle toimituksessa ja laskutuksessa havaituista puutteista ja virheistä sekä valvottava, että puutteet ja virheet korjataan asianmukaisesti.

Hankintayksikön lisäksi valvontaviranomainen eli Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo hankintalain noudattamista ja se voi puuttua ns. laittomiin suoramankintoihin kieltämällä niiden täytäntöönpanon, jos sopimusta ei ole tehty.